

۱۵۳۰۵۵۳
۹۶، ۹، ۱۶

به نام خداوند بخشنده مهربان

مبانی ارزش‌ها و اخلاق در ورزش

دکتر، حمزه خانم نژاد
استاد دانشگاه گیلان

دکتر حمیدرضا گره‌روستمی
عضو هیئت علمی دانشکده گیلان

سرشناسه	: رمضانی نژاد، رحیم، ۱۳۴۰- م.
عنوان و نام پدیدآور	: مبانی ارزش‌ها و اخلاق در ورزش / رحیم رمضانی نژاد، حمیدرضا گوهررستمی.
مشخصات نشر	: تهران: علم و حرکت، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۷ ص.
شابک	: ISBN 978-600-5543-63-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا.
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۷۳.
موضوع	: ورزش — جنبه‌های اخلاقی Sports--Moral and ethical aspects
موضوع	: ورزش Sports
موضوع	: ارزش‌ها Values
موضوع	: اخلاق حرفه‌ای Professional ethics
شناسه افه	: گوهررستمی، حمیدرضا، ۱۳۶۰- م.
رده‌بندی کنگ	: ۱۳۹۶ GV۷۰۶/۳/۸م۲
رده‌بندی دی‌ویی	: ۱۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۷۳۳۸۳

بیایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلف، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده، کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی و کذب در برابر دسترنج دیگران است. نتیجه این عمل نادرست، موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز پیام‌های ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

تهران - سه راه طالقانی، خیابان خواجه نصیر طوسی، خیابان مقدم، پلاک ۷۹ واحد ۳ • تلفن ۷۷۵۲۵۶۸۴ • فاکس ۷۶۳۲۷۰۹ • نشانی پست الکترونیکی: elm.va.harekat@gmail.com

مبانی ارزش‌ها و اخلاق در ورزش

دکتر رحیم رمضانی نژاد، دکتر حمیدرضا گوهررستمی

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: فیروزه خسروشعار

طراح جلد: واگرایک شاهوردیان

نشر علم و حرکت

چاپ اول، ۱۳۹۶ - تعداد ۲۰۰ نسخه

«همه حقوق برای ناشر محفوظ است»

قیمت ۱۵۰۰۰ تومان

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۴۳-۶۳-۶ ISBN: 978-600-5543-63-6

مقدمه

مفهوم ورزش از سه جنبه قابل بررسی است. از نظر تاریخی به مجموعه‌ای از فعالیت‌های بدنی، حرکات، بازی‌ها، انواع سرگرمی‌ها و تفریحات ورزشی گفته می‌شود که از ساده‌ترین شکل شروع شده و با انواع فناوری‌ها ترکیب یافته است. شکل‌های پیشرفته و متنوع فعالیت‌های حرکتی و ورزشی سبب شکل‌گیری سازمان‌ها و رویدادهای فراوانی شده است که با اهداف مختلف و گاه متناقضی دنبال می‌شود. از جنبه آموزشی و تربیتی، ورزش به مجموعه فعالیت‌های حرکتی نظام‌مندی گفته می‌شود که با اهداف تربیتی و اجتماعی در مؤسسات مختلفی مانند مدارس، دانشگاه‌ها، باشگاه‌ها و دیگر نهادها برنامه‌ریزی می‌شود. از طرف دیگر، تربیت بدنی و علوم ورزشی با اسامی مختلف به مثابه دانش میان رشته‌ای بر پایه مطالعات علوم زیستی و انسانی قرار دارد و فقط به دنبال تحقق اهداف تربیتی و بهداشتی یا نیک‌زیستی و زندگی خوب نیست، بلکه می‌کوشد کیفیت زندگی و عملکرد فرد را در زندگی و ورزش بهبود دهد.

هر سه تفسیر از تربیت بدنی و ورزش را می‌توان در واژه تربیت ورزشی خلاصه کرد؛ چون هدف اصلی ورزش تربیت افرادی فعال و سالم، تربیت ورزشکار و روحیه ورزشکاری در جامعه است که این فرایند تربیتی در تعامل با بسترها و اهداف اجتماعی-اقتصادی و سیاسی جریان می‌یابد. در حال حاضر، ورزش بخشی از اقتصاد و تجارت محسوب می‌شود. البته، روند تجاری شدن ورزش نه فقط سبب شده که ورزش (به‌ویژه بازی‌های بومی و سنتی) از هویت و هویت‌های ورزشی خود فاصله گیرد بلکه چنان با علم، تجارت و فناوری درآمیخت که جایگاه آن را به یک امر اقتصادی برای معامله کالایی به نام ورزشکار تنزل داد. با وجود این، کارکرد تربیتی ورزش همیشه به هم حساس بوده است. بسیاری از فیلسوفان و علمای تربیت نشان داده‌اند که فقط با تکیه بر چنین کارکردی نمی‌توان در جهت تربیت واقعی گام برداشت. به‌طور کلی، تربیت بدنی و ورزش از سه میانی اساسی تاریخی، تربیتی و علمی تشکیل شده است که با توجه به شرایط خاص هر جامعه می‌توان میانی اجتماعی-فرهنگی و میانی ارزشی و اخلاقی را هم به آن افزود.

پس از چاپ کتاب اصول و مبانی تربیت بدنی و ورزش (رمضانی‌نژاد، ۱۳۸۶)، بسیاری از همکاران و دانشجویان گرامی بر تداخل موضوعات، دشوار بودن فهم برخی از مطالب کتاب برای خوانندگان تأکید کرده بودند. این بازخورد و راهنمایی ارزنده سبب شد که در صدد تدوین مجموعه کتاب‌های مستقل، کوچک و کاربردی برای تبیین مبانی تربیت بدنی و ورزش برآیم. این میانی به صورت مجموعه کتاب در ۵ عنوان با نام میانی تاریخی ورزش، مبانی تربیتی ورزش، مبانی علمی

ورزش، مبانی ارزش‌ها و اخلاقی ورزش، مبانی اجتماعی - فرهنگی ورزش در نظر گرفته شد. کتاب اول با عنوان مبانی تربیتی ورزش (رمضانی‌نژاد، ۱۳۹۱) و کتاب دوم برای آشنایی با مبانی تاریخی ورزش (رمضانی‌نژاد و شفيعی، ۱۳۹۲) انتشار یافت.

کتاب سوم بخشی از مبانی و فلسفه تربیت‌بدنی و ورزش را تشکیل می‌دهد. همان‌طور که می‌دانید پس از تحول در علم و روش‌های علمی، مصالحه‌ای بین علم و فلسفه به وجود آمد و آن دو از هم فاصله گرفتند. بدین ترتیب، علوم از بررسی سؤالات ارزشی و ارزش‌های اخلاقی فاصله گرفتند. اگرچه بررسی و شناخت ارزش از حوزه پژوهش‌های علمی خارج شد، اما هنوز علوم انسانی و اجتماعی ارزش‌های واقعی و عینی زندگی یا ارزش‌های مادی و بیرونی را بررسی می‌کند. به همین علت در این کتاب، مبانی ارزشی و اخلاقی ورزش یا شناخت ارزش‌های واقعی تربیت‌بدنی و ورزش بررسی شده است. به‌ویژه اینکه ورزش با آدمی (ورزشکار) سروکار دارد و هدف نهایی آن تربیت ورزشی است. آدمی تمام، گرایش، نگرش و ترجیحات ارزشی دارد و مداوم به بررسی و داوری ارزشی (درست، نادرست، زیبا، غیراخلاقی و غیره) می‌پردازد.

معمولاً مباحث ارزش‌شناسی و شاخه علم اخلاق (بررسی ارزش‌های اخلاقی) و زیباشناسی (بررسی ارزش‌های زیباشناختی) تفکیک شده است. البته به دلیل ماهیت زیستی و جسمانی ورزش، تأکید بیشتر بر ارزش‌های مادی و زیستی است. این موضوع در بخش اول کتاب و در قالب ۵ فصل بررسی شده است. ارزش‌های اخلاقی ورزش موضوع بسیار مهمی است که به ورزش، جهت تربیتی و انسانی می‌دهد. این موضوع در بخش دوم کتاب بررسی شده است. البته با اینکه فصل ۶ و ۷ جنبه نظری دارد، اما تلاش کرده‌ایم آن را کاربردی‌ترین کنیم. فصل ۸ تا ۱۰ کاملاً کاربردی است که می‌تواند مورد استفاده مربیان، مدیران و سیاست‌گذاران قرار گیرد.

رحیم رمضانی‌نژاد - حمیدرضا گوه‌رستمی

فهرست مطالب

۷	بخش اول: ارزش‌های مادی و زیستی ورزش
۹	فصل ۱ آشنایی با ارزش‌ها
۹	ارزش‌شناسی
۱۱	ارزش‌های مختلف
۱۲	انواع ارزش
۱۴	نقد ارزش‌های زندگی مدرن
۲۰	ارزش‌گذاری در ورزش
۲۳	فصل ۲ ارزش‌های ورزش درونی
۲۳	انواع ارزش‌ها در ورزش
۲۴	ورزش و زندگی خوب
۳۴	ورزش و زندگی معنادار
۳۷	فصل ۳ ارزش‌های بیرونی ورزش
۳۷	ارزش بیرونی آمادگی جسمانی و سلامتی
۳۹	ارزش بیرونی شناخت فعالیت بدنی و ورزش
۴۱	ارزش بیرونی مهارت حرکتی و ورزشی
۴۴	ارزش بیرونی لذت از فعالیت بدنی و ورزش
۴۷	فصل ۴ ارزش‌های درونی ورزش
۴۷	ارزش درونی آمادگی جسمانی و سلامتی
۴۸	ارزش درونی شناخت فعالیت بدنی و ورزش
۵۰	ارزش درونی مهارت حرکتی و ورزشی
۵۱	ارزش درونی لذت فعالیت بدنی و ورزش
۵۳	فصل ۵ رتبه‌بندی ارزش‌های درونی ورزش
۵۳	انتخاب ارزش‌ها در ورزش
۵۵	ملاک انتخاب ارزش‌های ورزش
۵۹	نقد و بررسی ارزش‌های ورزش
۶۴	اولویت ارزش‌های بیرونی ورزش
۶۷	اولویت ارزش‌های درونی ورزش
۶۹	اولویت ترکیبی ارزش‌های درونی و بیرونی

۷۱	بخش دوم: اخلاق در ورزش
۷۲	فصل ۶ اخلاق و ورزش
۷۳	اخلاق نظری و رفتارهای اخلاقی
۷۶	رشد اخلاقی در ورزش
۷۸	اخلاق در ورزش حرفه‌ای
۸۰	اخلاق فردی و مسئولیت سازمانی
۸۲	تصمیم‌گیری اخلاقی
۹۱	فصل ۷ نظریه‌های اخلاق
۹۱	نظریه‌های رشد و تکامل اخلاق
۹۸	کاربرد نظریه‌های رشد اخلاقی در ورزش
۱۰۰	نظریه‌های فلسفی و اجتماعی اخلاق
۱۰۹	فصل ۸ بازیابی و اصلاح اخلاقی ورزشی
۱۰۹	سطوح بازیابی و اصلاح اخلاق ورزشی
۱۲۴	پهلوانی: استراتژی اخلاقی ورزشی
۱۲۷	ویژگی‌های اخلاقی ورزشکار مسابقه
۱۳۱	فصل ۹ بازی منصفانه در ورزش
۱۳۱	تعریف و توضیح بازی منصفانه
۱۳۳	ضرورت بازی منصفانه
۱۴۶	بازی منصفانه در رقابت‌های ورزشی
۱۵۱	فصل ۱۰ مسئولیت‌پذیری در ورزش
۱۵۱	مسئولیت‌پذیری چیست؟
۱۵۲	عوامل اثرگذار بر مسئولیت‌پذیری
۱۵۳	مدل مسئولیت‌پذیری
۱۶۲	راهنماهای آموزشی مدل مسئولیت‌پذیری
۱۶۸	نقد و بررسی مدل مسئولیت‌پذیری
۱۶۹	واژه‌نامه
۱۷۳	فهرست منابع